

Onderlinge interacties

Bevorderen: faciliteren en stimuleren

ONDERZOEKER: Frans Hiddink • *NHL Stenden Hogeschool*

PROFESSIONAL: Su'en Verweij-Kwok • *KindeRdam*

MODERATOR: Annemieke Vermunt • *BSO Oog in Al*

CONGRES 2022

Wetenschap ontmoet praktijk

28 September

**Expertisecentrum
Kinderopvang**
Pedagogische kwaliteit

Expertisecentrum
Kinderopvang
Pedagogische kwaliteit

Programma

1. Welkom
2. Theoretische achtergronden
3. In de praktijk
4. Afronding

2. Theoretische achtergronden

De kinderopvang biedt kinderen volop kansen om onderlinge relaties en sociale competenties te ontwikkelen in onderlinge interacties.

Pedagogisch professional?

Bewust zijn van:

- de mogelijkheden van onderlinge interacties;**
- en de eigen rol daarin.**

2. Theoretische achtergronden

Wat is het **belang**?

Begeleiden

Faciliteren

Stimuleren

Kijkwijzer

van interacties tussen kinderen

Het begeleiden van onderlinge interactie tussen kinderen verwijst naar:

de mate waarin een pedagogisch medewerker interacties tussen kinderen faciliteert en stimuleert.

Belang van onderlinge interacties

- voorspeller voor **welzijn, sociaal-emotionele ontwikkeling** en **sociale competenties** op latere leeftijd.
- dragen o.a. bij aan de **brede ontwikkeling** van kinderen:
 - **taal- en cognitieve ontwikkeling**: andere (betere?) mogelijkheden dan interacties met pedagogisch professional
 - **sociale ontwikkeling**: ontwikkelen van bij de context passende sociale vaardigheden

Begeleiden van onderlinge interacties

- **Ruimte voor verbetering t.o.v. andere interactievaardigheden.**
- **Specifiek onderzoek summier.**
- Pedagogisch professionals *kunnen* positieve interacties tussen kinderen **faciliteren** en **stimuleren**.

Expertisecentrum
Kinderopvang
Pedagogische kwaliteit

Een verkenning: www.mentimeter.com 1991 4741

Faciliteren van onderlinge interacties

1. De ruimte, inrichting, en materialen en nabijheid tot pedagogisch professional
 - Creëren van **speel-/leer-zones** en **onderling oogcontact** (bv. baby's bij elkaar leggen)
 - **Groepsgrootte**
 - **Afstand en zichtbaarheid** pedagogisch professional
2. Activiteitsaanbod
 - **Kindgerichte** vs volwassen-gestuurde activiteiten
 - **Open** vs gestructureerde activiteiten
 - **Echte** groepsactiviteiten

Begrijpen *hoe kinderen onderling kunnen praten* in relatie tot **activiteit en aanwezigheid pedagogisch professional** kan helpen.

Stimuleren van onderlinge interacties

1. Eerst **observeren** en **bewuste keuze** maken om te interweniëren:

- Onderling gebruiken kinderen meer complexe taal dan met een volwassene.
- Ze zijn in staat om zelf conflicten op te lossen.
- Wanneer pedagogisch professional nabij is (binnen 1,5 - 2 meter) richten kinderen zich op volwassene.

2. **Afstemmen** op het gedrag van de kinderen, o.a. door:

- Alle kinderen betrekken bij het groepje
- Focus op overeenkomsten
- Bij problemen: informeren en eigen oordeel uitstellen
- Inhoudelijk reageren op ideeën van kinderen, doorspelen van de beurt en vragen om op elkaar te reageren
- Prosociaal gedrag van kinderen bevorderen door voordoen en aanmoedigingen.

Kijkwijzer als concretisering

Deze kijkwijzer is bedoeld om inzicht te krijgen in hoe onderlinge interacties momenteel en in de toekomst bevorderd (kunnen) worden op de groep.

De kijkwijzer bestaat uit drie thema's:

- 1 Interacties tussen kinderen observeren**
Deze kijkpunten geven inzicht in hoe kinderen met elkaar spelen en werken.
- 2 Faciliteren**
Deze kijkpunten geven inzicht in de mate waarin de organisatie, de ruimte en de activiteiten bijdragen aan interacties tussen kinderen onderling.
- 3 Stimuleren**
Deze kijkpunten geven inzicht in de mate waarin de pedagogisch professional actief bijdraagt aan het bevorderen van interacties tussen kinderen tijdens hun activiteiten.

Expertisecentrum
Kinderopvang
Pedagogische kwaliteit

1. Interacties tussen kinderen

Kijkwijzer

Wat zie je?

1. Interacties tussen kinderen onderling

*Deelname aan
gesprek*

Kinderen spelen vooral individueel.

Sommige kinderen komen helemaal niet aan het woord.

Kinderen reageren nooit op elkaars ideeën, voorstellen of argumenten.

Kinderen spelen voortdurend samen.

Alle kinderen doen voortdurend actief mee aan het gesprek.

Kinderen reageren altijd op elkaars ideeën, voorstellen of argumenten

Gesprekspraktijken

Kinderen gaan vooral de strijd met elkaar aan.

De manier waarop kinderen dingen zeggen komt vooral negatief over.

Kinderen onderbouwen nooit hun ideeën.

Kinderen stellen elkaar nooit (kritische) vragen.

Kinderen bouwen nooit voort op elkaars inbreng.

De interactie leidt nauwelijks tot gezamenlijke conclusies of afspraken.

Kinderen proberen het samen op te lossen.

De manier waarop kinderen dingen zeggen komt vooral positief over.

Kinderen onderbouwen hun ideeën altijd met argumenten.

Kinderen stellen elkaar altijd (kritische) vragen.

Kinderen bouwen voortdurend voort op elkaars inbreng.

Kinderen komen samen tot conclusies of afspraken.

Expertisecentrum
Kinderopvang
Pedagogische kwaliteit

2. Faciliteren

Kijkwijzer

Ruimte en inrichting

De ruimte van de hele groep bevat weinig kleine speelplekken.

De ruimte van de hele groep bevat veel kleine speelplekken.

Het merendeel van de tijd wordt doorgebracht in de grote groep.

Kinderen brengen hun tijd vooral door in kleine groepjes.

In de kleine groepjes zijn 5 of meer kinderen aanwezig.

In de kleine groepjes zijn minder dan 5 kinderen aanwezig.

De manier waarop de kinderen in kleine groepjes liggen, zitten en staan, lokt geen interactie uit.

De manier waarop de kinderen in kleine groepjes liggen, zitten en staan, lokt veel interactie uit.

Nabijheid pedagogisch professional

De ruimte is zo georganiseerd dat er geen afstand tot de kinderen mogelijk is.

De ruimte is zo georganiseerd dat er veel afstand tot de kinderen mogelijk is.

De ruimte biedt geen mogelijkheden om op meerdere plekken op afstand te observeren.

De ruimte biedt veel mogelijkheden om op meerdere plekken op afstand te observeren.

De pedagogisch professional is op afstand niet visueel beschikbaar voor de kinderen.

De pedagogisch professional is op afstand visueel beschikbaar voor de kinderen.

Activiteiten(aanbod)

Kinderen hebben geen mogelijkheden om zelf activiteiten te kiezen.

Kinderen hebben veel mogelijkheden om zelf activiteiten te kiezen.

De uitkomst van de activiteit is gesloten (vooraf bepaald).

De uitkomst van de activiteit is open.

Eenmaal gekozen, kunnen kinderen niet veranderen hoe ze spelen (wat en met wie).

Hoe kinderen spelen kunnen ze gedurende de activiteit veranderen.

Het (spel)materiaal nodigt kinderen niet uit tot samenspel/overleg vs

Het (spel)materiaal nodigt kinderen uit tot samenspel/overleg

Er is geen noodzaak voor samenwerking tijdens de activiteit.

De activiteit maakt samenwerking tussen kinderen noodzakelijk.

Expertisecentrum
Kinderopvang
Pedagogische kwaliteit

3. Stimuleren

Kijkwijzer

3. Stimuleren

Rol van pedagogisch professional

De pedagogisch professional handelt direct en niet op een passende manier.

De pedagogisch professional handelt niet direct en doet dit op een passende manier.

De pedagogisch professional betreft geen andere kinderen als zij in gesprek is met een (groepje) kind(eren).

De pedagogisch professional betreft veel kinderen (op elkaar).

De pedagogisch professional focust niet op onderlinge overeenkomsten.

De pedagogisch professional focust vooral op onderlinge overeenkomsten.

De pedagogisch professional bestraft vooral negatief gedrag.

De pedagogisch professional belooft vooral sociaal en positief gedrag.

De pedagogisch professional gaat niet inhoudelijk in op de ideeën van kinderen. Hij/ zij vraagt bijv. niet door en bediscussieert hun ideeën niet.

De pedagogisch professional gaat geregeld inhoudelijk in op de ideeën van kinderen. Hij/zij vraagt bijv. door en bediscussieert hun ideeën.

Vooraf de pedagogisch professional bepaalt het verloop van het gesprek, het spel of de activiteit.

Vooraf de kinderen bepalen het verloop van het gesprek, het spel of de activiteit, waarbij de pedagogisch professional vooral luistert en reageert.

Rol van kinderen

De meeste kinderen trekken zich terug uit het gesprek.

Alle kinderen blijven actief betrokken in het gesprek.

?

3. In de praktijk

3 V's

- Verkennen
- Verbinden
- Verrijken

Hoe introduceren we dit formulier?

Allereerst gaan we uit van de vragen van pedagogisch medewerkers

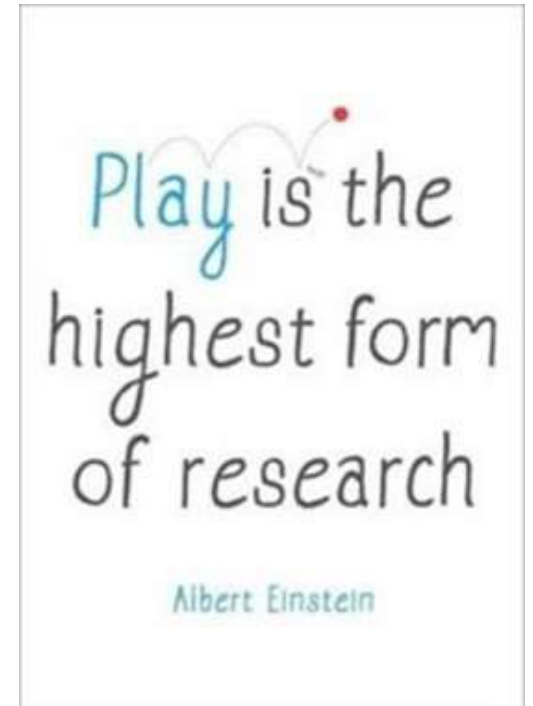
Oog voor de vraag van de medewerker:

- Zijn er vragen over het (spel-) gedrag?
- Zijn er opmerkingen over het sociaal contact?
- Zijn er vragen over de taalontwikkeling?
- Of heeft de PM'er een vraag over hoe ze kan meespelen?

Coachen met videobeelden

VIB inzetten met VE doel:
meespelen tijdens vrij spel momenten.

1. Vooraf doel met PM'er bespreken: wat is je vraag?
waarom wil je meespelen?
2. Beelden bekijken middels VIB
(iets ingekort; welbevinden, betrokkenheid, ontwikkeling)
3. Bespreken reflectieformulier

Reflectieformulier: Verkennend kijken naar spel (3V's)

+	
Pedagogisch medewerker:	Locatie en groep:
Pedagogisch coach:	Datum:
Spelsituatie of activiteit:	Thema:
Verkennen	Waar is het kind op gericht?
	Wat doet het kind met het spelmateriaal? <i>(Beschrijf specifiek en objectief)</i>
	Wat zie je aan de spelhouding van het kind? <i>(actief, passief, observerend, aarzelend, impulsief, assertief, zelfsturend, nabootsen)</i>
	Wat zie je aan sociaal gedrag tussen kinderen? <i>(1. Introvert spel 2. Solitair spel 3. <u>Observatief</u> spel 4. Parallelspel 5. Associatief spel en 6. coöperatief spel)</i>

Expertisecentrum
Kinderopvang
Pedagogische kwaliteit

Verkennend kijken naar spel

- **Waar is het kind op gericht?**
- **Spel houding**
actief, passief,
aarzelend, impulsief,
assertief, observerend,
zelfsturend, nabootsen

Sociaal gedrag

Wat zie je aan sociaal gedrag tussen kinderen?

Expertisecentrum
Kinderopvang
Pedagogische kwaliteit

Sociaal gedrag

Wat zie je aan sociaal gedrag tussen kinderen?

1. Introvert spel
2. Solitair spel
3. Observatie spel
4. Parallelspeel
5. Associatief spel en
6. Coöperatief spel

Expertisecentrum
Kinderopvang
Pedagogische kwaliteit

De omgeving

Welke omgevingsfactoren zijn van invloed om tot spel te komen?

Verbinden

VERBINDEN	Op welke manier sluit je aan bij het spel, zonder het spel van de kinderen de verstoren? <i>(bijv.: verbinden als speelmaatje, het verbinden met materiaal, verbinden d.m.v. (speel-, doe- of denk-) taal, verbinden van kinderen onderling)</i>
	Met welke insteek zou je willen meespelen, op basis van de bovenstaande informatie?

Verrijken

R E F L E C T I E	Is er meegespeeld? Zo ja: Hoe heeft de pedagogisch medewerker haar spel zelf ervaren?
V E R R I J K E N	Zijn er aandachtspunten voor het meespelen? <i>(kansen zien en grijpen of kansen creëren)</i>
Wat neem je mee naar de praktijk? Afspraken voor de volgende keer:	

?

